

Distanční studium na Obchodně podnikatelské fakultě Slezské university v Karviné

Jaroslav Ramík
ramik@opf.su.cz

Ústav distančního vzdělávání OPF SU Karviná

Príspevek je venován problematice distančního vzdělávání na Slezské univerzitě, Obchodně podnikatelské fakultě v Karviné. Studium v distanční formě za využití LMS Moodle je na fakultě realizováno od školního roku 2004/2005 pro 40 studentů ve dvou studijních programech bakalářského stupně.

1. Úvod

Zákon o vysokých školách č. 111/1998 Sb. v § 44 odst. 4 rozlišuje prezenční a distanční formu studia, případně jejich kombinaci, která se též nazývá kombinovanou formou studia. Tyto formy výuky se vyznačují podstatnými rozdíly v „technologii“ vzdělávacího procesu. Prezenční forma studia umožňuje studentovi vysoké školy pravidelnou účast na přednáškách, seminářích, cvičeních a dalších vzdělávacích aktivitách vedených pedagogickými pracovníky. Distanční forma studia umožňuje studium s využitím informačních technologií bez pravidelné účasti na výše uvedených vzdělávacích aktivitách, viz [3]. Každý student fakulty studující v distanční formě může nyní pouze usednout doma nebo v zaměstnání u počítače připojeného k Internetu (například přes telefonní linku), eventuálně může usednout k PC v internetové kavárně třeba v Austrálii a po zadání přihlašovacího jména a hesla se připojí k serveru umístěnému na Obchodně podnikatelské fakultě v Karviné, která je součástí Slezské university v Opavě (dále SU OPF). Pak už může nerušeně studovat některý z učebních textů zvoleného předmětu, plnit zadané úkoly, vyplňovat testy, konzultovat své výsledky se spolužáky, odesílat vypracované úkoly svému učiteli - tutorovi. Ten je posléze vyhodnotí a vrátí se svým hodnocením a komentářem. Všechno se přitom děje v přátelském uživatelském prostředí LMS Moodle (Learning Management System) vytvořeném speciálně pro tyto výukové účely, viz [7].

2. Rozvoj eLearningu na SU OPF

Úvodem je třeba zdůraznit, že SU OPF s distančním studiem nezačíná na zelené louce. V minulých letech řada pracovníků fakulty absolvovala různá školení a odborné semináře v této oblasti a získala odpovídající certifikáty. Počínaje rokem 2000 byla SU OPF spoluřešitelem tříletého projektu FRVŠ s názvem Virtuální univerzita, viz [5], který představuje cílenou řadu aktivit 3 moravskoslezských univerzit (VŠB-TU Ostrava, OU Ostrava a SU Opava) v oblasti distančního vzdělávání a eLearningu. V jeho rámci získala fakulta potřebné základní technické a programové vybavení včetně úvodního školení pracovníků. Zkušenosti s realizací prvních kurzů distančního vzdělávání získali pracovníci také na odborných seminářích, nazvaných VIRTUNIV, viz [6], pořádaných střídavě na účastnických fakultách, a také na česko-slovenské konferenci o eLearningu BELCOM. Po stránce technického a programového vybavení je fakulta poměrně dobře připravena na moderní způsoby komunikace mezi studenty a učiteli prostřednictvím Internetu, má vlastní webové stránky, provozuje v rámci fakulturního intranetu softwarové prostředky pro elektronickou kontrolu studia. Současné studijní agendy jsou na SU OPF výhradně zajišťovány s pomocí informačních technologií, počínaje přihláškami

k přijímacím zkouškám, dále samotnými přijímacími zkouškami, přes rozvrh výuky, přihlašování ke zkouškám, průběžnou kontrolu studia, až po komunikaci studentů s učiteli při zadávání a kontrole seminárních prací, rezervaci obědů ve fakultní menze atd.

Koncepce Integrovaného subsystému knihoven Slezské univerzity je založena na počítači s unixovým prostředím a knihovnickém systému T-Series. Takto je umožněno propojení obou fakultních knihoven v Opavě a v Karviné a prostřednictvím Internetu také dalších knihoven v České republice a ve světě. Tento systém nabízí on-line přístup do vybraných databází a nabídku informačních zdrojů dostupných na kompaktních discích, viz [7].

Počínaje školním rokem 2004/2005 je na fakultě v Karviné studium realizováno již od prvního ročníku kromě prezenčního studia též distanční formou, konkrétně v nově koncipovaném strukturovaném studiu, studijním programu Ekonomika a management, a to ve dvou studijních oborech: Ekonomika podnikání v obchodě a službách a Marketing a management a také ve studijním programu Hospodářská politika a správa, studijní obor Veřejná ekonomika a správa. Ve světě se pro tuto formu studia již vžil název eLearning (psáno alternativně E-learning, nebo e-learning). Karvinská Obchodně podnikatelská fakulta se tak stala jednou s prvních fakult v České republice, kde lze touto progresivní formou získat vysokoškolský diplom – prozatím pouze bakalářský. V říjnu zahájila tento typ studia skupina prvních 40 studentů, kteří již absolvovali zimní semestr včetně 3 dvoudenních prezenčních soustředění (tutoriálů) a nyní je v plném proudu zkouškové období. Letní semestr v distančním studiu začne prvním tutoriálem dne 25. března 2005. Co všechno tomu předcházelo?

Jak už to tak chodí, každému úspěchu předchází nějaký průšvih. Ten se v případě karvinské fakulty konal před třemi lety, kdy fakulta neobdržela prodloužení akreditace na studium ve starší tzv. kombinované formě. V této formě se studenti účastnili během každého semestru 3 pětidenních soustředění, v nichž výuka probíhala tradičním způsobem přednášek a seminářů. Akreditační komise totiž vytýkala fakultě nedostatek moderně koncipovaných studijních textů, tzv. studijních opor, které usnadňují studium bez přímé účasti pedagoga.

Vedení fakulty rozhodlo o urychlené přípravě požadovaných studijních textů, vyškolení pedagogů a vytvoření příslušně orientovaného pracoviště a materiálně technického zázemí, bez něhož je provozování moderního distančního studia nemyslitelné. Za vydatné finanční podpory z úspěšně podaných rozvojových projektů MŠMT a projektů FRVŠ (viz [1]) bylo v průběhu 2 let vytvořeno více než 50 distančních opor jak v tištěné tak v elektronické podobě. Co je neméně důležité, na fakultě bylo vybudováno pracoviště eLearningu se 4 mladými erudovanými pracovníky vybavené nutnými hardwarovými a softwarovými prostředky. Jak již bylo řečeno, příznivou situaci vytvořilo i sdružení 3 severomoravských univerzit - VIRTUNIV zaměřené na podporu eLearningu na vysokých školách v Moravskoslezském kraji, viz [6]. Vyvrcholením uvedených snah pak bylo zpracování a podání nových materiálů k akreditaci kombinovaného studia ve vybraných oborech na SU OPF, které Akreditační komise vlády ČR letos v červnu schválila. Proto mohli být v přijímacím řízení v září přijati ke studiu v distanční formě první posluchači.

3. Charakteristika studijních programů na SU OPF realizovaných v distanční formě

Stručnou charakteristiku studijních oborů studovaných na SU OPF v distanční formě demonstrujeme na studijním oboru Ekonomika podnikání v obchodě a službách, viz [4], který má fakulta akreditován ve studijním programu Ekonomika a management v prezenční formě již od roku 1993. Jedná se o historicky první studijní obor realizovaný na SU OPF po jejím založení v roce 1990. V tomto oboru má SU OPF nejvíce studentů i absolventů jak

bakalářského, tak magisterského studia. Ze všech oborů studovaných na SU OPF je o studium jmenovaného oboru neustále největší zájem uchazečů s trvalým převísem zájemců nad možnostmi přijetí. Do nedávné doby byli studenti přijímáni jak do prezenční formy studia, tak i do kombinované formy studia. Jak bylo řečeno, starší kombinovaná forma studia však již nevyhovovala novým nárokům, a proto se fakulta rozhodla transformovat stávající prezenční formu studia do nové distanční formy studia splňující všechny požadované standardy s využitím nových informačních technologií a eLearningu.

Podmínkou úspěšného absolvování stávajícího bakalářského studijního programu Ekonomika a management, konkrétně oboru Ekonomika podnikání v obchodě a službách je, viz [4]:

- získání 180 kreditů v předepsané struktuře,
- složení 32 zkoušek a státní bakalářské zkoušky,
- absolvování odborné praxe,
- obhájení závěrečné bakalářské práce.

Předepsaná struktura kreditů je dána počtem kreditů, které musí student získat v jednotlivých skupinách předmětů:

- závazné fakultní předměty (celkem 68 kreditů, 15 předmětů, 11 zkoušek),
- volitelné fakultní moduly (celkem 16 kreditů, 4 předměty, 4 zkoušky),
- závazné předměty studijního programu (celkem 51 kreditů, 10 předmětů, 8 zkoušek),
- závazné předměty studijního oboru (celkem 20 kreditů, 4 předměty, 4 zkoušky),
- volitelné předměty studijního oboru (celkem 25 kreditů, 5 předmětů, 5 zkoušek).

Pro plné zajištění daného oboru distančními studijními oporami bylo zapotřebí zajistit minimálně 3 volitelné fakultní bloky (každý po 4 předmětech) a také nabídku alespoň 8 volitelných předmětů. Pro jazykovou výuku bylo zapotřebí připravit studijní opory pro 2 cizí jazyky (angličtina, němčina). Celkem pro daný studijní obor v distanční formě bylo proto nutno zpracovat přes 50 studijních opor všech předmětů. U dalších dvou studijních oborů je situace se studijními oporami jednodušší v tom, že závazné fakultní předměty, volitelné fakultní moduly a také závazné předměty studijního programu jsou všechny totožné, obory se odlišují ve svých závazných a volitelných předmětech. Pro každý předmět distančního studia je v LMS Moodle připraven (elektronický) kurz, jehož základ tvoří elektronická podoba studijní opory doplněna o řadu aktivních prvků: řešených příkladů, interaktivních testů a dalších studijních materiálů. Tyto kurzy jsou připravovány pracovníky oddělení eLearningu v úzké spolupráci s autory opor a tutory kurzu, a to vždy v časovém předstihu před zahájením příslušného semestru, v němž jsou kurzy realizovány. Ukázka titulní stránky kurzu – předmětu Makroekonomie A je uvedena v Příloze 1.

4. Pro koho je distanční studium vhodné

Pro koho je distanční studium na SU OPF určeno? Distanční studium je z obsahového hlediska plně rovnocenné prezenčnímu studiu. Tento typ studia je vhodný pro uchazeče, kteří z různých důvodů nemohou nebo nechtějí studovat prezenčně, především to jsou:

- výdělečně činní uchazeči,
- ženy na mateřské dovolené,
- tělesně postižení nebo znevýhodnění uchazeči,
- uchazeči pečující o děti či příbuzné.

Předpokladem úspěšného studia je přístup k osobnímu počítači (PC) a alespoň občasný přístup k počítači připojenému k internetu (např. v zaměstnání se souhlasem zaměstnavatele, u přátel, v internetové kavárně nebo v místní knihovně).

V rámci přijímacího řízení, které je stejné pro všechny uchazeče o studium na fakultě, nemusí uchazeči uvádět důvody, proč chtějí studovat v distanční formě studia, není ani vyžadováno stanovisko zaměstnavatele. Distanční forma studia však přináší jistá úskalí. Neúspěšnost studujících v distančním studiu je vysoká. Například se uvádí, že na VŠE v Praze toto studium dokončuje méně než 50 % přijatých uchazečů, viz [9]. Každý z uchazečů o distanční studium si totiž musí uvědomit následující skutečnosti:

- Rozsah znalostí požadovaných v distančním studiu je stejný jako v prezenčním.
- Studentům distanční formy je doporučováno průběžné studium, kdy je smysluplné v případě potřeby zúčastnit se některých přednášek nebo seminářů v paralelně probíhajícím prezenčním studiu.
- Distanční studium nenabízí více pokusů na absolvování zkoušky či zápočtu než v prezenčním studiu. Zkouška je vždy prezenční, analogicky jako u prezenční formy studia. Při neúspěchu je nutné předmět absolvovat znovu včetně účasti na tutoriálech a plnění průběžných úkolů.
- Student musí mít dobrý přístup k počítači a alespoň občasný přístup k počítači připojenému k internetu. Má mít také přátelský vztah k práci s počítačem.
- Studijní předpisy ukládají tempo studia, standardní doba studia je 3 roky, přerušení nebo prodloužení studia povoluje děkan na základě písemné žádosti ve shodě se studijním řádem.

Roli učitele v prezenčním studiu přebírá v distanční formě studia tzv. tutor. Tutor je pracovník – obvykle vysokoškolský pedagog, který moderuje průběh předmětu. Jeho role je však odlišná od lektora, učitele, instruktora - tak, jak ji známe z prezenční formy studia. Jeho hlavní funkcí není vyučovat, nýbrž vytvářet optimální podmínky tak, aby studující úspěšně dokončil předmět a tedy celé studium, viz [2]. Mezi charakteristické činnosti tutora patří zejména:

- objasnit systém distančního studia - jeho organizaci, jednotlivé etapy, práva a povinnosti studujících;
- seznámit studující s pojetím a obsahem předmětu;
- charakterizovat studijní zátěž a metody samostudia;
- pomáhat při výběru volitelných předmětů;
- usnadnit způsoby komunikace a předat potřebná data (kontakty);
- seznámit studující se zadáváním a hodnocením samostatných prací, s pořádáním tutoriálů, s požadavky ke zkouškám a seznámit studující také s termíny vypracování jednotlivých prací a s termíny zkoušek – tutor je obvykle též zkoušejícím;
- motivovat ke studiu a pomáhat při překonávání studijních i osobních problémů;
- vést tutoriály, diskuse, workshopy, hodnotit je a vést o tom záznamy;
- hodnotit individuální i skupinové pokroky ve studiu (včetně samostatných písemných prací);
- shromažďovat, třídit, vyhodnocovat a předávat své náměty i věcné připomínky a návrhy studujících (týkající se obsahu studia i jeho organizace, hodnocení výsledků, kvality pomůcek atd.).

5. Perspektivy dalšího rozvoje distančního studia

Jaké jsou perspektivy distanční formy studia v terciárním vzdělávání, konkrétněji na vysokých školách (ekonomického zaměření), nebo ještě konkrétněji na SU OPF? Ze zahraničních i domácích zkušeností lze soudit, že jde o módní směr výuky využívající pokročilé technologie. Lze však takto studovat každý obor, který lze studovat prezenčně? Je takové studium efektivní,

přináší oběma stranám – studujícím i pedagogům (vysokým školám) výhody, které převyšují existující nevýhody? Na všechny tyto otázky ještě neznáme odpověď, teprve čas snad poskytne hledané odpovědi. Zdá se však nepochybné, že alespoň pro nižší stupeň vysokoškolského studia – bakalářský stupeň - je distanční forma dostatečně atraktivní. Vyplňuje totiž určitou mezeru v nabídce tohoto typu studia alespoň pro ty zájemce, kteří nemohou ze zdravotních nebo jiných důvodů studovat prezenčně a navíc přináší zřejmé úspory. Studentům cestovní, časové a pobytové úspory, vysoké škole pak další příjmy (státní příspěvek) ze zvýšeného počtu studentů bez odpovídajících zvýšených prostorových a kapacitních nároků. Na druhou stranu však tato forma vyžaduje na obou stranách nezbytné materiálně-technické vybavení (počítače, síťové prostředky a software), které se však v současnosti stává standardem. Karvinská fakulta je v tomto směru vybavena na odpovídající úrovni a také noví studenti distanční formy studia již jsou takto dostatečně zajištěni. Lze tedy doufat, že zájem o distanční formu studia v České republice dále poroste a že určitý „technologický náskok“, který tímto karvinská fakulta získala, ji zajistí příznivou pozici mezi ekonomickými fakultami českých i evropských vysokých škol.

Literatura

- [1] RAMÍK, J. a kol., *Transformace bakalářského studijního oboru „Ekonomika podnikání v obchodě a službách“ do distanční formy studia*. Transformační rozvojový projekt v rámci Programu na podporu a rozvoj vzdělávací činnosti veřejných vysokých škol skupina b) podpora vybraných studijních programů. Karviná 2002.
- [2] RAMÍK, J. a kol., *Průvodce distančním studiem*. SU OPF, Karviná, 2004.
- [3] KVĚTOŇ, K. *Základy e-learningu 2003*. Vydavatelství ČVUT v Praze, leden 2004.
- [4] KOLEKTIV autorů. *Studijní programy 2004/2005*. Informační publikace, Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, Karviná, 2004, 245 s., ISBN 80-7248-255-6.
- [5] <http://www.opf.slu.cz>
- [6] <http://www.virtuniv.cz>
- [7] <http://elearning.opf.slu.cz>
- [8] <http://www.vyhliidka.opf.slu.cz>
- [9] <http://distanzni.fph.vse.cz/>

Prof. RNDr. Jaroslav Ramík, CSc.

Slezská univerzita v Opavě
Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné
Univerzitní nám. 1934/3
733 40 Karviná
e-mail: ramik@opf.slu.cz

Příloha 1.

Název kurzu: „Makroekonomie A“

tříleté bakalářské studium v distanční formě

TUTOŘI KURZU

[doc. Ing. Pavlína Pellešová, Ph.D.](#)

[Ing. Monika Piskorzová](#)

TUTORIÁLY

 [1. Úvodní tutoriál - 25.3.2005](#)

 [2. Průběžný tutoriál - 29.4.2005](#)

 [3. Závěrečný tutoriál - 27.5.2005](#)

 [Podmínky absolvování kurzu](#)

KOMUNIKACE

 [Novinky](#)

 [Společný chat kurzu](#)

 [Hlavní diskuzní fórum](#)

 [Vlastní poznámky ke kurzu](#)

O KURZU PODROBNĚJI

 [Cíl kurzu](#)

 [Osnova kurzu](#)

 [Doplňující literatura](#)

 [Kompletní studijní opora PDF](#)

Akreditace předmětu Makroekonomie A

Akreditace přidělena dne : 22. květen 2002

Platnost akreditace : 2004 / 2005

Více [zde](#).

Téma 1

1. ÚVOD DO MAKROEKONOMIE

Makroekonomie a makroekonomické subjekty: domácnosti, firmy, vláda a zahraničí.

Makroekonomický koloběh statků, služeb výrobních faktorů a důchodů. ekonomický blahobyt. Národní bohatství...

Studijní materiál

 [Studijní materiál k tématu 1](#)

Testy

 [Test 1](#)

atd.

Téma 2